

ט"ו בטבת תשפ"ב
 19 בדצמבר 2021

מס' מפעל: 58269
 מס' מפגע: 21826253, 21826264
 21826321, 21826332

- בדוא"ל ובדואר רשום -

<p>לכבוד אבי בלשניקוב, יו"ר הדירקטוריון חברת הגיחון בע"מ דרך חברון 101 ירושלים, 9348001</p>	<p>לכבוד חיים גבאי, מנכ"ל חברת הגיחון בע"מ דרך חברון 101 ירושלים, 9348001</p>	<p>לכבוד חברת הגיחון בע"מ ח.פ. 512291295 דרך חברון 101 ירושלים, 9348001</p>
<p>לכבוד קלרמן שמעון ישראל, דירקטור חברת הגיחון בע"מ</p>	<p>לכבוד ח'לף אמין, דירקטור חברת הגיחון בע"מ</p>	<p>לכבוד לדזינסקי ריטה, דירקטורית חברת הגיחון בע"מ</p>
<p>לכבוד בונפיל מרים, דירקטורית חברת הגיחון בע"מ</p>	<p>לכבוד ליבוביץ מיכל, דירקטורית חברת הגיחון בע"מ</p>	<p>לכבוד רוזנברג עידו אפרים, דירקטור חברת הגיחון בע"מ</p>

שלום רב,

הנדון: **זיהום מקורות מים עקב פגיעה בתשתית ביוב**
התראה לפי סעיף 20כא לחוק המים, התשי"ט – 1959
זימון לשימוע

1. בתוקף סמכותי לפי סעיף 20כא לחוק המים, התשי"ט - 1959 (להלן: חוק המים), הריני מתריע על זיהום הסביבה ומקורות המים בשל זרימה של ביוב אל השטח הפתוח, בשכונות הנמצאות בירושלים ואשר חברת הגיחון בע"מ (להלן – חברת הגיחון) היא ספקית המים ושירותי הביוב שלהן. להלן פירוט הדברים.
2. חברת הגיחון היא חברה שהגדרתה בסעיף 2 לחוק תאגידי מים וביוב, התשס"א - 2001, האחראית לטיפול בשפכים בתחום שיפוט עיריית ירושלים. מכח תקנות המים (מניעת זיהום מים) (מערכת להולכת שפכים), תשע"ב – 2011 (להלן – התקנות) חייבת חברת הגיחון להפעיל מערכת להולכת שפכים באופן יעיל ואמין, ולתחזק אותה, וכן עליה למנוע דליפת שפכים ולמנוע מפגעים סביבתיים. חברת הגיחון מפרה לכאורה את התקנות, מאחר שאינה מבצעת את כל האמור לעיל בחלק משכונות מזרח ירושלים, כפי שיוגדם להלן.
3. בסיוע שנתרם ביום 26.10.2021 ברחוב אלחורבה (נ"צ 35.246758, 31.794679) שבשכונת עיסווייה נצפתה זרימה חופשית של ביוב ברשות הרבים, בקרבה לבתי מגורים, וכן הורגש ריח חזק מאוד ומטריד של ביוב סניטרי. מצ"ב דוח הסיוע.

4. בסיור שנערך ביום 9.11.2021 בשכונת בית חנינא נמצאו שלוש נקודות שונות שבהן קיימים מפגעים (מצ"ב דוח סיור), כמפורט להלן:
- א. ברחוב ג'בראן ח'ליל ג'בראן 39 (נ"צ 35.224642, 31.842063) בשטח פתוח ברשות הרבים ובקרבה לבתי מגורים, נצפו מי ביוב עומדים וכן הצטברות של צופת. כמו כן הורגש ריח חזק ומטריד של ביוב סניטרי.
- ב. ברחוב אלסדאקה סמטה 5 (נ"צ 35.224316, 31.842366) בשטח פתוח ברשות הרבים ובקרבה לבתי מגורים, נצפו מי ביוב עומדים, והורגש ריח חזק ומטריד של ביוב סניטרי.
- ג. ברחוב אלהג'רה (נ"צ 35.225029, 31.842803) בשטח פתוח וברשות הרבים, בקרבה לבתי מגורים, נצפתה תעלה פתוחה ובה מי ביוב עומדים. כמו כן הורגש ריח חזק ומטריד של ביוב.
5. בסיור שנערך ביום 30.11.2021 בשכונת עיסווייה (נ"צ 31.798494, 35.257191) נצפה מפל של מים ירוקים שחורים הזורמים ברשות הרבים לכיוון כביש, וכן הורגש ריח בלתי נסבל של ביוב סניטרי. מצ"ב דוח הסיור.
6. בסיור שנערך ביום 30.11.2021 בשכונת עיסווייה (נ"צ 35.248602, 31.798133) נצפו סימני רטיבות וכן שלולית בצבע ירוק ברצפת החניה של בית פרטי ברחוב אלביאדר. כמו כן הורגש ריח חזק ולא נעים של ביוב סניטרי. בבירור עם בעלת הבית נאמר על ידה שקיימת בעיה במנהול השייך לחברת הגיחון והנמצא בסמוך לחניה, וכי החברה ביצעה בדיקות של המפגע בעבר, אשר הוכיחו קשר בינו לבין המפגע. מצ"ב דוח הסיור ובו הפרטים.
7. כמו כן, במסגרת החלטת ממשלה מספר 2684 התחייבה חברת הגיחון לבצע שדרוג ופיתוח של תשתיות הביוב בשכונות הערביות במזרח ירושלים. למרות בקשות חוזרות ונשנות מצד המשרד, החברה לא מעבירה מידע באופן שוטף לגבי ביצוע התכנית בפועל.
8. אי מניעת זרימה של מי ביוב לשטח הפתוח עלולה לגרום לזיהום קרקע ועקב כך לזיהום מי התהום, ומהווה **עבירה לכאורה על חוק המים והתקנות**. יתר על כן, השלכת פסולת נוזלית לרשות הרבים מהווה **עבירה לכאורה על חוק שמירת הניקיון**, תשמ"ד - 1984.
9. לידיעתכם, סעיף 20 כא לחוק המים קובע, כי העובר על הוראה מהוראות סימן א1 דינו מאסר שנה או קנס של 392,000 ש"ח ולתאגיד - ארבע פעמים הקנס האמור, ואם היתה העבירה נמשכת, מאסר שבעה ימים או קנס נוסף של 25,900 ש"ח לכל יום בו נמשכה העבירה מיום מתן התראה זו. נושא משרה בתאגיד אחראי לעבירה שביצע התאגיד, אלא אם הוכיח כי העבירה נעברה שלא בידיעתו וְשנקט בכל האמצעים הסבירים כדי למנעה או להפסיקה.
- העונש המרבי הצפוי בגין עבירה של השלכת פסולת ברשות הרבים הוא מאסר בפועל של שנה או קנס של 226,000 ש"ח ואם נעברה העבירה על ידי תאגיד, דינו כפל הקנס האמור. נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף 13 על ידי התאגיד או על ידי עובד מעובדיו, שאם לא כן יהיה צפוי לקנס בסך 226,000 ש"ח.
10. לפיכך הנכם נדרשים בזאת:
- א. להפסיק מייד את הזיהום בכל האמצעים שידרשו לכך, ולמנוע הישנות הזיהום בשטחים הפתוחים כמפורט לעיל.
- ב. לדווח לנו על הגורמים להזרמות הנ"ל, ועל אופן תיקון תשתית הביוב הפגועה שהיוותה מקור להזרמות הביוב.
- ג. להעביר אלינו עדכון על אודות העבודות שבוצעו בשכונות מזרח ירושלים במסגרת החלטת הממשלה, ולהעביר תכנית עבודה מתוכננת לביצוע לשנים הקרובות.

זימון לשימוע

בטרם יוחלט על המשך הליכי האכיפה נגד חברת הגיחון והעומדים בראשה, הנכם מוזמנים להשמיע את טיעוניכם במסגרת שימוע שייערך בכתב.

נא הגישו טיעוניכם לא יאוחר מיום 9.1.2022 אל גברת ספאא מוסא, מרכזת תשתיות מזרח ירושלים, באמצעות אימייל שכתובתו: SafaM@Sviva.gov.il

בכבוד רב,

שוני גולדברגר
מנהל מחוז ירושלים

העתקים:

איציק לארי, מנכ"ל עיריית ירושלים
גלית כהן, מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה
יצחק בן דוד, סמנכ"ל בכיר לאכיפה
אלון זס"ק, סמנכ"ל בכיר למשאבי טבע
יוסי בר, מנהל המשטרה הירוקה
ד"ר אמיר ארז, ראש אגף מים ונחלים
יואב גואל, סגן מנהל מחוז ירושלים, המשרד להגנת הסביבה
עו"ד תמר זהר, יועצת משפטית מחוז ירושלים
רפי דבש, המשטרה הירוקה
צוות תשתיות מחוז ירושלים
טליה שוסברגר, מהנדסת מחוז ירושלים, משרד הבריאות
מירי רייס, מנהלת אגף איכות הסביבה, עיריית ירושלים

המשרד להגנת הסביבה

י"ב בניסן תשפ"ב
13 באפריל 2022

מספר חברה: 512291295
מספר מפעל: 58269
מספר מפגע: 21826264, 21826253
21826332, 21826321

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה

מחוז ירושלים

סיכום שימוע בכתב – חברת הגיחון בע"מ

ביום 19.12.2021 יצאה התראה לחברת הגיחון בע"מ, ח"פ 512291295 (להלן: החברה), האחראית לטיפול בשפכים בתחום עיריית ירושלים, בשל הפרות של חוק המים, התשי"ט – 1959 ותקנות המים (מניעת זיהום מים) (מערכת להולכת שפכים), תשע"ב – 2011 (להלן: תקנות המים). הכל כמפורט בהתראה המצ"ב.

החברה זומנה לשימוע, והיא התבקשה להעביר את טענותיה בכתב לא יאוחר מיום 9.1.2022. ביום 5.1.2022 העבירה החברה תגובה להתראה, ולהלן טענותיה והדיון בהן.

תמצית הטיעונים מטעם החברה:

1. החברה הופתעה לקבל זימון לשימוע מבלי שקיבלה קודם לכן התראה או פנייה מוקדמת לנושאי המשרה. החברה פועלת בשיתוף פעולה מלא עם המשרד, ושוקדת ללא ליאות על רמת שירותי המים והביוב שהיא מעניקה לצרכנים שלה, ולכן הופתעה לגלות שזומנה לשימוע פלילי, במקום לבקש את התייחסותה המוקדמת לטענות שבזימון.
2. העבודה במזרח ירושלים מציבה בפני החברה אתגרים מורכבים, כגון בעיות גאופוליטיות, ביטחוניות ובטיחותיות. קיים קושי בגביית תשלומי חובה מצרכנים במזרח ירושלים, והגופים הבטחוניים מסרבים לחברה לבצע פעולות אכיפה מטעמים בטחוניים. בנוסף, בנייה בלתי חוקית מתבצעת ללא תכנון ועל גבי תשתיות מים וביוב. כמו כן, תשתיות קיימות נפגעות מהשלכת פסולת בניה ומפגיעה ישירה.
3. לא היה מקום לשלוח את הזימון לנושאי המשרה, לדירקטורים ולמנכ"ל, אשר נכנס לא מזמן לתפקידו, שעה שנושאי משרה אלה לא ידעו על קיומם של המפגעים, וממילא לא יכלו לעשות דבר כדי להתמודד איתם.
4. לעניין הסיור מיום 26.10.2021 בעיסווייה – מדובר בסתימת ביוב רגילה, אשר הודעה לגביה התקבלה אצל החברה יום לפני הסיור. כשהגיע צוות של החברה לטפל בסתימה, התברר כי משקולת במשקל של כמה טונות הונחה על שוחת הביוב, באופן שלא איפשר ביצוע העבודות. הזמן "באגר" מיוחד שהסיר את המשקולת, וכבר למחרת נפתחה הסתימה. ביקור נוסף במקום העלה כי אין במקום תקלה. צורפה תמונה המראה כי התקלה הוסרה.
5. סתימת ביוב רגילה, כמתואר בסעיף 4 לעיל, אינה אירוע המצדיק זימון לשימוע. הוצאת התראה בגין אירוע כאמור גורמת לזילות ההליך ופוגעת באמון הציבור ובהרתעה.
6. לעניין הסיור מיום 9.11.2021 בבית חנינא – שלושת האירועים המתוארים בדוח הסיור נובעים מהזרמת ביוב מתחום הרשות הפלסטינית אל רחובות העיר ירושלים באופן גרביטציוני חפשי, ולא באמצעות תשתית ביוב. החברה אחראית לתפעל ולהחזיק במצב תקין את מערכת הביוב הציבורי שבתחום העיר ירושלים, והיא אינה אחראית על מערכת הביוב שמחוץ לירושלים. כמו כן אינה אחראית על ניקוז ותיעול של העיר ירושלים. אין מדובר בתקלה במערכת הביוב של החברה. הטיפול במערכת הביוב של הרשות הפלסטינית הינו עניין מדיני, שהפתרון לו צריך להימצא ברמה הלאומית.
7. סמכויות הפעולה והאכיפה לצורך שמירה על מערכת הניקוז בתחום העיר ירושלים מסורות לעיריית ירושלים מכח פקודת העיריות, והנושא מעוגן גם בחוקי העזר של העירייה. לחברה אין כל אמצעי חקירה או אמצעי אכיפה שיכול לסייע במיגור מפגעי ניקוז וביוב.

8. החברה פועלת תחת רשות המים, ומשם מגיע התקציב לפעולתה. אין לחברה תקציב לפתרון בעיות לאומיות שאין לה כל אפשרות למנוע את מקורן, ואין לצפות כי החברה תפתור בעצמה את הבעיות הגאו-פוליטיות באזור.
  9. על אף האמור לעיל, ולמרות שאין החברה אחראית למקור הביוב המתואר לעיל, החברה יידעה את אגף איכות הסביבה במנהל האזרחי בדבר הביוב הזורם, ואף פעלה על חשבונה בגדר האמצעים המוגבלים שברשותה לפתור את הבעיה. במסגרת זו ניסתה החברה לאגור את הביוב שזורם בתוך מובל הניקוז, באמצעות בניית סכר בתוך המובל וחיבורו עם מגוב לקו הביוב הקרוב ביותר. אלא שבהתחשב בנסיבות הקיימות בשטח, פתרון זה הוצא מכלל שימוש. האפשרות היחידה שנותרת לטיפול בביוב היא בדיקת כל חיבורי הביוב לניקוז בתוך שטח הרשות הפלסטינית. משעשתה החברה כל שביכולתה לעשות, אין בסיס להטלת אשמה על החברה.
  10. לעניין הסיור מיום 30.11.2021 בעיסווייה – מדובר בביוב של תושבי שכונת עיסווייה, המוזרם ע"י תושבי השכונה באופן חפשי, ללא חיבור לתשתית החברה. תנאי לחיבור נכסים לתשתית ביוב הוא בנייה על פי היתר בנייה לאחר שבעל הנכס שילם תשלום עבור הקמת המערכות. ככל הנראה מדובר במקרה זה במבנים ללא היתר בנייה ומבלי ששולמו תשלומי החובה.
  11. בעקבות ההתראה, החברה התוודעה למפגע וביקרה במקום המפגע. לאור הממצאים החברה תנסה לחבר את השכונה לקו הביוב הקרוב, זאת למרות שמדובר בבניית קו באורך של כמה מאות מטרים ובהשקעה של כ- 500,000 ₪, ולמרות שלא שולם ולו שקל אחד ע"י התושבים.
  12. תכנון הקו ופירסום הליך שיאפשר את ביצוע עבודות החיבור אמורים היו להתבצע בסמוך למועד כתיבת הטיעונים לשימוע.
  13. לעניין הסיור מיום 30.11.2021 בבית פרטי בעיסווייה – מדובר בתקלת ביוב נקודתית ושיגרתית, שטופלה ע"י החברה מייד לאחר קבלת הודעה בדבר התקלה. נכון למועד הגשת הטיעונים לשימוע לא היו נזילות במקום. צורפה תמונה המראה כי המפגע הוסר.
  14. בנוגע להחלטת ממשלה 2684 – טענות המשרד כלפי החברה משוללות כל בסיס ואף מקוממות, שכן החברה פועלת מעל ומעבר לנדרש בהחלטת הממשלה לשם ביצוע שדרוג ופיתוח של תשתית הביוב במזרח ירושלים. בין השנים 2017 – 2021 השקיעה החברה סכום של כ- 242.7 מיליון ₪ בפיתוח תשתיות כאמור, וזהו סכום הגדול פי 7 מהסכום האמור בהחלטת הממשלה. בנוסף לכך ביצעה החברה פרויקט חסר תקדים בנחל קדרון, והשקיעה בו סכום של כמיליארד ₪.
  15. החברה מקפידה להעביר למשרד דיווח שוטף בגין פעולותיה, לרבות טבלת ריכוז נתונים, כפי שגם צורפה למסמך הטיעונים לשימוע.
- ביום 11.1.2022 התקיים דיון בטענות החברה. בדיון נכחו: שוני גולדברגר, יואב גואל, תמר זהר, ש"י טולקין, ספאא מוסא, אורית כ"ץ ואורלי שגב.

דיון בטענות:

1. השימוע נשוא דיון זה אינו הליך פלילי, כי אם הליך מינהלי, ומטרתו לברר את טענות החברה ולהביא להסדרת המפגעים שבגינם נפתח ההליך. קיום שימוע הוא הדרך הנאותה לקבלת התייחסות החברה בטרם פנייה להליכים פליליים, ומדובר בהליך סביר ומידתי. משלוח התראה והזמנה לשימוע הם הליכים סטנדרטיים ושגורים במשרדנו, העומדים במרכז ההליך המנהלי, ואשר מטרתם כאמור הסרת מפגעים באופן העשוי לייתר קיומו של הליך המשך פלילי. לא ברורה לנו הטענה כי ניתן היה להקדים את ההליך בדרך של משלוח התראה, שכן זו נשלחה. הפניה לנושאי המשרה בתאגיד גם היא מהלך נהוג, שכן התאגיד אינו ישות מוחשית, אלא פועל באמצעות האורגנים שלו, ועבירה שעבר תאגיד מיוחסת על פי החוק אף לנושאי המשרה בו.
2. לא נכון לומר שמסירת ההתראה הינה הפעם הראשונה שבה נמסרו לחברה הפרטים אודות הליקויים, שכן פרטי הליקויים הועברו לחברה עם קבלת התלונות במשרד (נציגת המשרד

המשרד להגנת הסביבה

מדינת ישראל המשרד להגנת הסביבה

מחוז ירושלים

המרכזת את הטיפול במזרח ירושלים נמצאת בקשר רציף עם מר לואי נבולסי, סמנכ"ל ביוב (וניקוז).

3. לעניין הסיור מיום 26.10.2021 בעיסווייה – מדובר במפגע חוזר, אשר נצפה כבר בחודש יולי 2021, ולפיכך, פתיחת הסתימה לא מספיקה כאן, אלא נחוצה פעולה יסודית יותר וכן תחזוקה שוטפת של קווי הביוב. תקנות המים מטילות על החברה את החובה לתחזק באופן שוטף את מערכת הולכת השפכים, ובין היתר לקיים מערך בקרה ופיקוח על תקינות קווי הצנרת (ראו למשל תקנה 6(א) ו-4) ותקנה 8(א)). אילו פעלה החברה כמוטל עליה בתקנות, והכינה תכנית לתחזוקה שוטפת, וגם ביצעה אותה, הרי שהיתה מודעת מבעוד מועד הן לסתימה והן למשקולת שהונחה על שוחת הביוב.
4. לעניין הסיור מיום 9.11.2021 בבית חנינא – החברה לא הביאה כל ראיות המוכיחות כי המפגעים המתוארים בדוח הסיור מקורם בהזרמה חופשית של ביוב מתוך הרשות הפלסטינית, ולא בהזרמה מבתי השכונה בה אותרו המפגעים, אזור הנמצא בתחום אחריות החברה. יחד עם זאת, ככל שהחברה תוכיח כי אכן מקור השפכים אינו מתחומה המוניציפלי של ירושלים, יש לברך על הצעתה להעמיק את הדיון אודות דרכי הטיפול האפשרויות, יחד עם הגורמים הרלוונטיים.
5. לעניין הסיור מיום 30.11.2021 בעיסווייה – הצהרת החברה כי תחבר את השכונה לקו הביוב הקרוב מתקבלת בברכה, ונוסיף כי פעולה זו אף משרתת את המטרה שלשמה התקבלה החלטת ממשלה מספר 2684.
6. לעניין הסיור מיום 30.11.2021 בבית פרטי בעיסווייה – המפגעים שנצפו שם טופלו רק לאחר הוצאת ההתראה לחברה.
7. לעניין דיווח לפי החלטת הממשלה – החברה אמנם מעבירה דיווח לרשות המים, אך לא מדווחת למשרד באופן שוטף על התקדמות ביצוע התכנית בפועל, וזאת למרות בקשות תוזרות ונשנות מצד המשרד. דיווח על אודות ההשקעה הכספית בפרויקטים השונים אינו מספק. החברה נדרשת לדווח למשרד על אורך קווי הביוב שנבנים, בטבלה הייעודית לכך, דבר זה לא נעשה.
8. כאמור לעיל, המשרד מברך על הצעת החברה לקיים סיור מקיף בשטח לשם מציאת פתרונות למפגעי הביוב. רצוי שבסיור ישתתפו כל הגופים הרלוונטיים, לרבות רשות המים, שהיא הגוף המתקצב את החברה.

החלטה:

- א. החברה תתאם סיור בשיתוף כל הגופים הרלוונטיים, לרבות רשות המים, לשם מציאת פתרון לביוב הזורם בשטחי השכונות השייכות לעיר ירושלים אשר מקורו ברשות הפלסטינית, כדבריה.
- ב. החברה תגיש תכנית לתחזוקה שוטפת של מערכת הולכת השפכים בשכונות מזרח ירושלים, כאמור בתקנה 6(א) לתקנות, וזאת לא יאוחר מיום 1 במאי 2022.
- ג. החברה תגיש דיווח עדכני על אודות העבודות שבוצעו בשכונות מזרח ירושלים במסגרת החלטת הממשלה, וכן תעביר תכנית עבודה מתוכננת לביצוע לשנים הקרובות, וזאת לא יאוחר מיום 1 במאי 2022.
- ד. החברה תגיש דיווחים שוטפים, אחת ל-6 חודשים, על אופן התקדמות ביצוע התכנית לפי החלטת הממשלה.
- ה. המשרד ימשיך לעקוב אחר פעולות החברה ואופן טיפולה במפגעי הביוב בשכונות האמורות.

בכבוד רב,

שוני גולדברגר
מנהל מחוז ירושלים

shony

העתקים:

אבי בלשניקוב, יו"ר דירקטוריון הגיחון
חיים גבאי, מנכ"ל תאגיד הגיחון
איציק לארי, מנכ"ל עיריית ירושלים
גלית כהן, מנכ"לית המשרד להגנת הסביבה
יצחק בן דוד, סמנכ"ל בכיר לאכיפה
אלון זסיק, סמנכ"ל בכיר למשאבי טבע
יוסי בר, מנהל המשטרה הירוקה
עו"ד דלית דרור, יועצת משפטית
ד"ר אמיר ארז, ראש אגף מים ונחלים
צוות תשתיות מחוז ירושלים
אורית כ"ץ, פקחית ניטור נחלים, רשות הטבע והגנים
מירי רייס, מנהלת אגף איכות הסביבה, עיריית ירושלים
טליה שוסברגר, מהנדסת מחוז ירושלים, משרד הבריאות